

ЦИЈЕНА:

за Црну Гору на годину 10 перп., на по год.
5 перп.; ван земље 15 франака у злату.за Црну Гору број 10 пара
за Стране Земље број 20 параЛИСТ ИЗЛАЗИ
УТОРНИКОМ И ПЕТКОМ

ВЈЕСНИК

АДРЕСА:

„Вјесник“ Цетиње, (Црна Гора)

ADRESSE:

„Viesnik“ Cetigné (Monténégro)

Рукописе ваља слати Уредништву „Вјесника“
а претилату и огласе Администрацији
Огласи се наплаћују по погодби

Г. Министар Финансија и заступник Министра Војног, г. Ристо Поповић, примио је од француског министра морине овај телеграм:

„Je remercie Votre Excellence des sentiments généreux pour la France. Je La prie d'agrée l'assurance de notre amitié et de notre estime pour le peuple et le gouvernement monténégrins. Je souhaite que la station radiotélégraphique annonce bientôt au monde notre victoire finale et que nous conservions toujours vivant le souvenir du sang versé en commun sur le Lovcen pour la civilisation et l'indépendance des peuples“.

VICTOR AUGAGNEUR

„Захваљујем Вашој Преузвишености на племенитим осјећањима за Француску. Молим Вас, да би сте извољели примити у вјерење о нашем пријатељству и нашем штовању, што га гајимо према народу и Влади Црногорској. Ја желим, да би радиотелеграфска станица ускоро јавила свијету нашу коначну побједу, као и то, да сачувамо за увијек најживљу успомену о заједнички проливаној крви на Ловћену за цивилизацију и независност народа“.

ВИКТОР ОГАЊЕР.

Пријатељи

Полуслужбена „Самоуправа“ доноси овај чланак:

Наш народ, који гаји високи култ за пријатељство, створио је изреку: „На муци се познају јунаци, а у нужди добри пријатељи“....

Румунски народ, нарочито за последње три године, у више прилика, дао је доказа о својим пријатељским расположењима према српском народу и Србији. У прошлу недјељу, на великоме митингу у Букурешту, на коме су, уз масу народа од десет хиљада људи, узели удјела најугледнији, независни представници јавног живота у Румунији, опет су се, на један деликатан начин, показала пријатељска расположења за Србију....

Ми смо у толико осјетљивији на ове пријатељске манифестације драгих нам румунских сусјела, што оне падају једновремено са прижељкивањима о пропасти Србије, о поразу српске војске, од оне „братске“ стране, којој је Србија од самог ослобођења својег, указивала сваку помоћ колико год је могла, и ради чије је државне величине жртвовала хиљадама живота најбоље дјеце своје. Изгледа као да су прилике и догађаји донијели, да осјетимо истинитост и друге наше народне изреке, на име, да је „добар сусјед ближи од брата“. Наши румунски сусједи, у данима ових садашњих искушења, за нас су, одиста, далеко, далеко ближи од бугарске нам браће.

Са уздахом додајемо: Тако је хтјела заслијепљена бугарска грамзивост!..

Наши румунски сусједи могу бити увјерени, да ће њихова пријатељска осјећања наићи на плодно земљиште у души српскога народа, и да ће румунско-српско пријатељство бити снажна полука за кретање и рад на бољој будућ-

ности два сусједна и пријатељска народа. Везане истовјетношћу својих историјских судбина, Румунија и Србија, наслањајући се с пуним повјерењем једна на другу, биће кадре да издрже сва искушења, и да прођу неоштећене кроз све оне кризе, које ток живота доноси народима и државама као год и појединцима. У таким односима, Румунија и Србија наићи ће и многе додирне тачке за унапређење и развијање многостручних веза на пољу интереса свакодневна живота, из којих, за обје државе, морају потећи нови извори снаге и поуздања. У тој разборито утврђеној и солидно припремљеној заједници, Румунија и Србија могу слободно гледати у будућност, и све снаге употребити на њено смишљено подизање. У томе је, у овај мах, главни значај румунско-српскога пријатељства.

У Србији Аустријанци су јуче претријели нови велики пораз.

Продужено је гоњење непријатеља на цијелом западном фронту. Аустријанци остујају у нереду.

Само јучерашњег дана заробљено је: 22 официра, 3858 војника, заплијено је 13 брдских хаубица, 15 митраљеза, 118 товарних коња са артиљеријском муницијом, једна цијела цуковска музика, 6 дурбина, 3 телеметра и једно завијалиште.

Украјина у току претходних пет дана борбе заробљено је 58 официра, 10.782 војника, заплијено је 13 брдских топова, 21 хаубица, 36 митраљеза, 150 товарних коња, 3 завојшта и мноштво ратног материјала.

Ово је, дакле, само почетак одговора на бечку и пештанску илуминацију цоводом напуштања Биограда и „славног“ улаза аустријске војске у исти.

Овдашњи Царско-Руски Војни Агент, г. генерал Н. Потапов, примио је ова службена саопштења:

Петроград, 21. новембра, у 6:20 у вече. На лијевој обали Висле водили су се 20. новембра упорни бојеви на фронту Илов—Лович и на путовима, који иду са запада према Лођу и Петрокову.

На другим фронтовима није било знатнијих промјена.

Петроград, 22. новембра, у 4:30 по подне. Упорни бојеви на линији Лович, у рејону Лођа и на путовима западно од Петрокова, настављају се.

21. новембра наши су оклопљени аутомобили на друмовима Пабјанице—Ласк, користећи се сумраком, упали у знатну непријатељску колону и засули је картечама и митраљешком ватром, нанијевши још велике губитке.

На кавкаском фронту, 19. новембра, наша је војска напала непријатељске позиције у рејону Баш—Кала. Турци, који су те позиције упорно бранили, морали су одступити, а на неким мјестима пријећи у бјегство, остављајући на бојишту много рањених. У Баш—Кали ми смо заплијенили велику количину хране и ратног материјала.

Петроград, 24. новембра, 3 часа по подне. 22. новембра није било значајнијих промјена. Бојеви су настављени. Напади Нијемаца одбијени су.

Петроград, 24. новембра, 1 час по поноћи. У последње вријеме сва страна штампа поплављена је њемачким саопштењима о маси заробљеника, топова и митраљеза, што су тобоже пали у руке Нијемаца у новембарским биткама. Очеvidно је да наше армије, водећи од 1. новембра непрекидне бојеве, не могу успоставити потпуно тачне податке о броју погинулих, рањених и несталих без вијести, а особито подјелу по категоријама свијех из строја избачених војника. Тај разлог вјероватно омета штаб нашег главнокомандајућег да изађе са званичним побијањем бројева, које Нијемци наводе, јер поменути штаб по сваки начин избјегава да у својим саопштењима износи податке, који не би били потпуно провјерени. Тијем се наши противници сасвијем несавјесно користе и шире најгоре гласове о нашим заробљеницима и губитцима, чији број у њиховом уображењу сваки дан расте.

Како се Нијемци играју са бројкама у својим званичним саопштењима, види се из овога: 1. они тврде, да нијесу изгубили ни један топ, међутим само у околини Брезине ми смо заплијенили 23 топа и много ратног материјала; 2. они нигдје и не говоре о својим губитцима и заробљеницима, а међутим само на једној нашој тачци, гдје се заробљеници бијеже, прошло је око 10.000 њемачких заробљеника; 3. Нијемци ништа не говоре о спаљеним провијантским и муниционим колима, ни о топовима и карима напуштенима по шумама, што их ми постепено налазимо, тако да смо 18. новембра нашли у Брезинској Шуми 42 мунициона сандука, и четвртог дан после, Нијемци избјегавају да дају податке о губитцима који су њихове војске претријеле у новембарским бојевима, а међутим учесници многих ратова тврде, да никад још бојно поље није имало такав изглед као што га је представљао пут одступања Нијемаца према Стрикову: на неким мјестима љешине погинулих Нијемаца прелазиле су висину од једног метра, тако да сада све мјесно становништво под надзором полиције уклања и копа погинуле Нијемце. Неке њемачке дивизије, а међу њима и гардијска, при одступању претријеле су тако велике губитке, да су потпуно ишчезле са фронта бојева, који се сада воде. С обзиром на горе изложено, јасно је да се Нијемци, ширећи неистините гласове о нашим губитцима, старају да на тај начин утичу на јавно мишљење у својој земљи.

Овдашње Француско Посланство саопштава:

У околини Изера настављамо да нападамо неколико шанчева који су остали у непријатељским рукама на лијевој обали канала. У околини Армантјера и Араса бије се артиљеријски бој. У рејону Оазе и Ене воде се артиљеријски двобоји у којима је премоћ на нашој страни.

У Шампањи наша тешка артиљерија показала је у више махова очиту надмоћност над непријатељском артиљеријом. У Аргони имали смо неколико успјеха и разорили смо једну њемачку стражарницу и два митраљеза.

Француски ваздухопловци бацали су са успјехом бомбе на авиатичка спремишта у Фрибур-ан-Брисго.

Министарство Иностраних Дјела преселиће се у сриједу у вече у Париз.

Овдашње Енглеско Посланство примило је овај телеграм:

Лондон, 21. новембра. Њемачки гувернер Брисла ударно је на Белгију намет од 35 милиона франака мјесечно у име трошкова око издржавања окупационих трупа; осим тога, ратне оштете 375 милиона франака.

Војсковођа побуњених Бура у Јужној Африци против енглеских власти генерал Девет опкољен је са цијелим својим штабом и заробљен од енглеских трупа.

До истребљења

Париски „Матен“ пише:

„Чувајмо се солудија које могу долазити од сентименталности која нас је често излагала опасности. Са уклањањем њемачког цара дужност народа, који су се латили оружја да се ослободе несносне милитаристичке тираније Нијемаца, могла би изгледати прилично нејасна и не би се јасно видио циљ који се желио постићи. У Енглеској и Русији, као и у Француској, има племенитих душа које би ради оубуставања даљег проливања крви, пристале можда, да под другим владоцем покушају експеримент с Њемачком Царевином, опамећеном и мирољубивом.

Не! Сама Њемачка Царевина треба да падне заједно са својим шефом. Исти ударац треба да их обори обоје“.

Дневник

Вратио се. Г. Г. Церовић, Министар Просвјете, повратио се из Никшића на Цетиње.

У част Француза. Поводом одласка француских артиљериста са Цетиња, Заступник Министра Војног, г. Р. Поповић раздијелио је 23. о. мј. војничка одличја официрима и војницима, којима их је Његово Величанство Краљ благоизволио одликовати за услуге учињене Црној Гори и за храброст показану у заједничким борбама. У вече истог дана, Г. Заступник Министра Војног дао је вечеру у част мисије г. Грениеа. На нечеру су били позвани, осим г. г. француских официра, г. Генерал Н. Потапов, овдашњи царско-руски војни агент, и г. Генерал Божа Јанковић, шеф штаба Врховне Команде, са неколико наших официра. За вријеме вечере, г. Заступник Министра Војног изговорио је здравцу у којој је пожелио Французима срећан пут, истакнувши њихову храбро држање и изјавивши наду да опет дођу међу нас, ако то буду прилике захтијевале. Г. командант Грение захвалио се на здравици топлим рјечима. Сутра дан, 24. о. мј. отпутовали су са Цетиња француски артиљеристи, испраћени многобројним грађанством које их је срдечно поздравило.

Са нашега бојишта. На црногорском бојишту јучерашњи је дан прошао без значајнијих промјена.

ТЕЛЕГРАМИ

Крагујевац, 22. нов. 20. новембра на сјеверо-западном фронту дошло је до сукоба са непријатељем на цијелом фронту. У бојевима, који су се водили тога дана, ми смо имали успјеха на свима правцима и у току дана заробили смо 3 официра, преко 500 војника и запленили 4 брдска топа, 5 митраљеза, 1000 артиљеријских зрна, доста пушчане муниције и логорске сираве. Држање наших трупа овога дана било је одлично. Као што смо раније јавили, 16. и 17. нов. наше трупе су вршиле наређене покрете, које је изискивала општа ситуација на бојишту. Том приликом ми смо евакуисали Биоград. Непријатељ је у Биоград ушао читавих 36 сати доцније. Трупе, које су браниле Биоград, извршиле су наређене покрете у потпуном реду, ни најмање не узнемираване од непријатеља.

Крагујевац, 23. новембра. Бојеви започети 20. нов. на сјеверо-западном фронту продужили су се и 21. ов. мј. и овога дана имали смо успјеха на нашем лијевој крилу. У току овога дана заробили смо 2 виша, 16 нижих официра и 2398 војника, 1 брдски топ 11 митраљеза, много пушака, телефонског материјала и остале спреме. Као и прошлог и овог дана морал наших трупа био је одличан.

Ниш, 23. новембра. Уважавајући оставку, коју је поднио кабинет Г. Николе Пашића, у име Њ. В. Краља Ђевова Височанство Насљедник Александар, указом од 22. т. мј. поставио је за предједника Министарског Савјета и министра иностраних дјела г. Николу Пашића, предједника мин. савјета на расположењу; за министра финансија г. д-р Лазара Пачу, министра на расположењу; за министра просвјете и црквених послова г. Љубомира Давидовића, бившег министра; за министра грађевина г. Милорада Драшковића, народног посланика; за министра унутрашњих дјела г. Љубомира Јовановића; за министра правде г. Марка Ђурчића; за министра војног артиљеријског пуковника г. Радомира Бојовића, министра на расположењу; и за министра народне привреде г. д-р Војислава Маринковића, народног посланика.

Крагујевац, 24. новембра. 22. новембра продужили су се бојеви на сјеверозападном фронту. На цијелом фронту наше су трупе имале успјеха. Успјех је био нарочито велики на нашем лијевој крилу, према коме је непријатељ слоњен и довлачи се у неред. Приликом гоњења непријатеља заробљено је 6 официра и 1810 војника, а запленили смо 3 брдска хаубице, пет брдских топова, 4 митраљеза, два превијалишта, доста пушака и телеграфског материјала. На сјеверном фронту није се десило ништа значајније.

Лондон, 19. новембра. (Званично) У одговор на увјеравања да ће се поштовати мухамеданска света мјеста, индијска влада је примила пријатељско саопштење од авганистанског Емира, у коме он изјављује своје жаљење, што је Турска заратила са Енглеском.

Лондон, 20. новембра. Девет, један од нових вођа револуционара у Јужној Африци, заробљен је. На тај начин је побуњенички покрет слоњен.

Енглези тако успјешно врше бомбардовање Зебрица, да њемачки подводни бродови не могу да напусте пристаниште, јер су оштећени.

Француски коминике јавља за веома јаку канонаду против Њупора и јужно од Ипра, за поплаву јужно од Диксмида и за жестоко бомбардовање између Лиса и Соме. Одбијено је неколико њемачких напада у Аргоу и Французи су мало напредовали.

Букурешт, 21. новембра. Лист „Румунска Независност“ у своме данашњем броју пише: Аустро-њемачке су трупе ушле у Биоград јуче у сриједу. Требао је сто тридесет и четири дана Аустријанцима да да, потпомогнути Нијемцима, заузму пријестоницу Србије. Напоменућемо, да је 12. јула аустро-угарска влада предала српској влади фамозну ноту са ултиматумом и да су два дана доцније прекинути дипломатски односи. Одмах је почео аустро-српски рат, увод у општи европски рат. Од првог дана Аустријанци су узели Биоград за мету. Географски положај Биограда чинио га је првом тачком, коју је ваљало освојити. Изгледало је да варош није требала да се брани. Пријестоница би пренесена у Ниш и српске трупе напустише најприје стару тврђаву. 16. јула у два сата ујутру отпочело је бомбардовање Биограда, које је било жестоко и изазвало нове протесте од стране српске владе. Аустријанци, рекла је она у једној циркуларној депеши упућеној српским представницима на страни, систематски руше Биоград, бомбардујући га тешким општим топовима. Међутим у вароши су остали само стари, жене и дјеца. У Биограду нема ни једног војника. Мислило се да ће варош одмах бити заузета. Но од тога ништа није било. Рат се је продужио са познатим мијенама и херојска малена српска војска је не само бранила земљу противу бројно надмоћнијег непријатеља, већ је била ушла и у његову територију. Аустријанци су претрпјели неколико великих поразних и великих губитака. Побједа код Шапца и заузеће Земуна још је у сјећању свих, али су Аустријанци покушавали губитке доводећи до престано нове трупе. Од како је ушла Турска у акцију, примијећена је јака активност Аустријанаца, који су појачани Нијемцима, на јужном бојишту. Послије више од четири мјесеца борбе, они су најзад успјели да заузму Биоград и показују због тога крајњу радост и гордост. Ако је вјеровати вијестима из Беча биле су овим поводом манифестације неописаног одушевљења. С обзиром на прилике, под којима је извршено заузеће, ова експлозија одушевљења изгледаће у најмању руку претјерана и дивљење непристрасних посматрача биће према побјеђенима. Најзад рат још није завршен.

Берлин, 21. нов. Цар је повјерио Кијазу Билову руковођење послова њемачке амбаскаде у Риму, пошто садашњи амбасадор иде на дужи одсуство из обзира према своме здрављу.

Берлин, 21. нов. Цар је стигао синоћ у Берлин на краће бављење. (Волфов биро).

Рим, 21. нов. Г. Саландра је у парламенту, који је наставио рад, изјавио: „Док је влада потпомогнута вашим сталним повјерењем спремала корисне реформе, искрено је без икаквог нашег учешћа или споразума изненада брз конфликт, који смо ми узалудно покушавали да угушимо ради одржања мира. Влада је морала тада размислити да ли нам клаузуле уговора не налажу да у њему узмемо удјела, али најсавјесније тумачење и ријечи и духа постојећих споразума, као и познавање узрока и посљедица овога конфликта, довели су нас до искреног и сигурног

увјерења, да ми нијесмо имали обавезу да у њему учествујемо. Пошто смо тако ослобођени од сваког обзира, здраво и ведро расуђивање о ономе што су изискивали италијански интереси савјетовало нам је да без одлагања изјавимо неутралност. Ова је одлука изазвала страсне препирке и различито суђење, али је потом и у Италији и на страни преовладало чврсто и опште увјерење, да смо ми вршили своје право и да смо на коректан начин расуђивали о ономе што највише иде у прилог интересима нације. Међутим слободно објављена и лојално одржана неутралност није довољна да нас заштити од посљедица огромнога поремећаја, који сваког дана постаје све опсежнији и чији се крај никад не може предвидјети. На суву и на мору старог континента, чија је политичка конфигурација на путу мијењања, Италија има животне интересе да брани своје тежње, да учврсти и да не само очува неокрњен положај велике силе, већ и да се стара да се он не умањи могућим увећањем других земаља. Италија мора бити активна и бодра, не слаба, већ јако наоружана и спремна за сваку могућност. (Врло живо и дуго одобравање. Цио парламенат устаје и прави овацје.) Влада је стално поклањала највећу бригу потпуној спреми и наоружању војске на суву и на мору. Искуство из прошлости а још више садашњи догађаји ваља да нас науче да ако престане власт права, сила остаје једина да заштити спасење народа, људска сила, организована и снабђена новим и савременим техничким оруђима одбране. Пошто Италија нема за циљ да угњетава силом, она се мора што боље спремити и наоружати да не би била прије или после угњетавана.

По том је Саландра изложио које су економске мјере предузете да се предупреду ратне посљедице и констатовао је са задовољством да су се економски услови у Италији постепено побољшали. Рад и кредит су на путу нормалне току, повјерење се опет јавља. Данас је потребно да се свечано ријечима и дјелом посведочи солидарност свију Италијана. Први и најузвишенији примјер националне солидарности биће извјесно дат у идућим дебатама оба дома. Садашњи тренутак изискује јаку и сигурну владу. Ако нам дате снагу и помогнете нас моћи ћемо подијети тешки терет одговорности и моћи ћемо спровести интензиван и трајан рад, коме посвећујемо сву своју ревност, ради снажне одбране садашњих интереса отаџбине и у будућности старању за будућу судбину Италије на сјеверу.

Лондон, 22. новембра. Послије шест недеља аустријски је зајам тек у пола покривен. Овај неуспјех показује економску ситуацију Монархије, која је већ скоро исцрпила своја средства. Немогућно би било направити у Аустро-Угарској још један зајам, пошто је народ већ дао све што је имао. У Енглеској је зајам од 350 милијона лира стерлинга покривен више но што је требало за шест дана.

Карлсруе, 22. новембра. Више непријатељских авијатичара бацили су код Фрајбурга више бомба у очевидном циљу да разруше железничку пругу.

Цариград, 22. новембра. Отправник послова бугарског посланства Г. Поланчев стигао је на своју дужност.

Лондон, 22. нов. Француски извјештај јавља за доста јаку канонаду гвозденог пута за Ипар, гдје је њемачка пјешадија покушала без

икаква успјеха да задобије земљиште. У Аргони Французи су одбили неколико напада њемачке пјешадије.

Лондон, 22. новем. Говорећи о турској офансиви против Египта и о напорима Тјрака да изазову свети рат, „Times“ каже да је муслимански свијет одбио с негодовањем идеју која се родила у тевтонском мозгу. (Вјесник.)

Париз, 22. нов. Министарски Савјет ријешило је да сазове за 4. јануар Скупштину у ванредни сазив. (Вјесник.)

Петроград, 22. нов. Цар Вилхелм састао се у Бреслави с надвојвodom Фридрихом, генералисимом аустро-угарске војске. (Вјесник.)

Лондон, 22. нов. Аустралијанске и њузелендске трупе стигле су у Египат да предузму одбрану земље. (Вјесник.)

Рим, 22. нов. Грофу Билову је повјерено вођење њемачке амбаскаде у Риму. (Вјесник.)

Петроград, 22. новембра. Њемачки цар се вратио у Берлин. (Вјесник.)

Петроград, 22. новембра. Цар је посетио варош Тулу гдје су га на станици дочекала изасланства племства, сељака и трговачких еснафа, који су сви предали цару дарове у новцу за ратне потребе. Цар је затим пошао у фабрику оружја која је основана још под Петром Великим, прегледао радионице и разговарао са радницима, слушајући њихова објашњења. Иза тога је Цар посетио болнице гдје је одликовао више рањеника војничким одлицима. (Вјесник.)

ОБЈАВА

Многи овд. трговци и занатлије безразложно подижу цијене артикула са којима раде и поред тога што је то најстрожије забрањено и што су за то већ више њих оштретно кажњени.

Општинској Управи и њеним органима није могуће овој пљачки стати потпуно на пут с тога, што се ти случајеви не пријављују од стране грађанства.

Стога се овим позива грађанство да сваки, ма и сумњиви, случај одмах достави општинским органима.

Нарочиту пажњу треба обратити на продавце манифактурне робе (поставе, штофова, готових хаљина и т. д.), чије цијене нијесу добро познате и гдје може, услед сличности појединих артикула, бити великих злоупотреба.

Ово исто важи и за гостионичаре.

Од грађанства ће у првом реду зависити, да ли ће и даље несметано овакви несавјесни спекуланти вршити пљачку у овим моментима.

Број 5213. Из канцеларије Општинске Управе, 24. новембра 1914. год. Цетиње. 1,2

Школска објава

Предавања у Држ. Нижој Гимназији у Никшићу, почињу 8. децембра о. год.

Упис ученика вршиће се 1., 2., и 3. децембра о. год.

У први разред гимназије примају се они ученици, којима није мање од 10 ни више од 14 година, који су свршили четири разреда основне школе с добрим успјехом, а који уз то положи пријамни испит из вјеронауке, српског језика и рачуна. Сваки од ових ученика треба да донесе крштинцу и свједочанство из основне школе.

Пријамни ће се испити примати одмах по упису, а накондњи и поновни 4. и 5. децембра о. год.

Ученици првог разреда плаћају 4 перпера на име уписнице, остали по 5 перпера, а сви осим сиромашних по 2 перпера на име ђачке библиотеке.

Бр. 184. Из канцеларије управе Држ. Ниже Гимназије у Никшићу, 13. новембра 1914. год. 4,4